

Karol Guttmejer

Obóz inwentaryzacyjny studentów historii sztuki i architektury

---

Ochrona Zabytków 33/2 (129), 177-178

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wielka ta ekspozycja — czynna od 20 lipca do 16 września 1979 r. — powstała w wyniku współpracy muzealnych pracowników konserwatorskich, Państwowego Przedsiębiorstwa Pracowni Konserwacji Zabytków, indywidualnych konserwatorów zrzeszonych w Sekcji Konserwacji Związku Polskich Artystów Plastyków oraz uczelni prowadzących studia konserwatorskie — Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie i Warszawie oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W ramach przygotowań do pokazu wydano informator *Konserwacja dzieł sztuki w Polsce Ludowej* (Muzeum Narodowe w Warszawie, 20 lipca—16 września 1979). Oprócz wstępów sygnowanych przez współorganizatorów (prof. dr Stanisław Lorentz, prof. dr Wiesław Domasłowski, doc. Juliusz Bursze, doc. dr Władysław Zalewski, mgr Gabriela Lipkova, dr inż. Tadeusz Polak) opublikowano w informatorze 33 fotografie ukazujące problemy konserwatorskie i niektóre z pracowni. Muzeum Narodowe udostępniło duże powierzchnie sal, halle, stwarzając możliwość prezentowania znacznej liczby dzieł sztuki oraz dokumentacji wykonawczych i dokumentacji z badań naukowych. Należy podkreślić, że wszyscy uczestnicy

wykazali maksimum dobrej woli i wnieśli trudny do określenia, lecz na pewno ogromny wysiłek w sferze organizacji. Udało się zgromadzić rzeczywiście bogaty zespół dzieł i wyeksponować je w dosyć przejrzystej formie, godząc wymogi estetyki ekspozycji z zamiarem ukazania procesu konserwacji i działań dokumentacyjno-badawczych z nią związanych. Niemniej jednak nie można uważać pokazu warszawskiego za w pełni udany. Świadomie unikam określenia „wystawa”, ponieważ naruszona została podstawowa zasada wystawiennictwa — nie wydano katalogu. W sytuacji, gdy podejmowano trud podsumowania dorobku trzydziestopięcioletnia w dziedzinie konserwacji dzieł sztuk plastycznych, trudno pojąć przyczyny odstąpienia od dokumentacji tego dorobku. „Morderczy termin” zorganizowania ekspozycji, o którym mowa w jednym ze wstępów informatora, niczego nie wyjaśnia, skoro o zamierzonych obchodach trzydziestopięcioletnia PRL wiadomo było wcześniej. Niezbyt szczęśliwy był też czas trwania pokazu. Okres letni wykluczał możliwość zapoznania z ekspozycją studentów konserwatorstwa z całego kraju, znacznie również utrudnił organizację przyjazdu kilkuset konserwatorów z PKZ,

zajętych w tym okresie pracami w terenie lub urlopujących. Zaskoczeniem był na otwarciu brak naszych przyjaciół konserwatorów z krajów socjalistycznych, z którymi łączy nas tak wiele więzów. Szkoda, że nie podjęto poważnej próby podsumowania problematyki prezentowanej na wystawie. Dwudniowe sympozjum, na które rozesłano zaproszenia, nie miało żadnego programu z referatami; zorganizowane zostało na zasadzie sejmiku. Nie można było zatem oczekiwać rzeczowych rezultatów. Może w trakcie rozmyślań nad utraconą szansą warto przypomnieć krajowe i międzynarodowe konferencje konserwatorskie lat sześćdziesiątych, zorganizowane przez Ośrodek Dokumentacji Zabytków, publikowane następnie w „Bibliotece Muzealnictwa i Ochrony Zabytków”.

Przykładem dobrej wystawy konserwatorskiej, która mogłaby posłużyć jako wzór, była wystawa *Dzieło sztuki w konserwacji*, zorganizowana przez Radę Artystyczną Sekcji Konserwatorskiej ZPAP i BWA w Krakowie w styczniu 1976 r.

Lech Krzyżanowski

OBÓZ INWENTARYZACYJNY STUDENTÓW HISTORII SZTUKI I ARCHITEKTURY

W sierpniu 1979 r. w miejscowości Mroczeń koło Kępna w województwie kaliskim odbył się kolejny obóz inwentaryzacyjny studentów historii sztuki Uniwersytetu Warszawskiego i architektury Politechniki Warszawskiej. Organizatorem obozu był Ośrodek Dokumentacji Zabytków w Warszawie przy współpracy Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kaliszu; ODZ zapewnił organizację obozu i nadzór merytoryczny nad całą akcją, WKZ zaś locum oraz niezbędny środek lokomocji. Obóz

poprzedzony został objazdem terenowym, weryfikacją i uzupełnieniem spisu zabytków architektury. Celem obozu było wykonanie pełnej ewidencji zabytków architektury i budownictwa na terenie dawnego powiatu Kępno (obecnie siedem gmin) oraz nauczanie studentów samodzielnego wypełniania tzw. białej karty ewidencyjnej opracowanej przez ODZ. Zadanie to nie było łatwe, gdyż studenci nie byli przygotowani do wymagań stawianych przez instrukcję wypełniania no-

wej karty ewidencyjnej zabytku architektury.

Wynikiem obozu było wykonanie 184 kart z 49 miejscowości z pełnymi wyczerpującymi opisami, uwzględniającymi postulaty instrukcji wypełnienia karty. Należy przy tym zaznaczyć, że z technicznym opisem obiektu uczestnicy zetknęli się po raz pierwszy. Doskonale zostały pomierzone i wykreślone plany i przekroje obiektów, które w wielu wypadkach wniosły istotne poprawki do niektórych wcześniejszych in-

1. Studenci przy pomiarze kościoła w Pisarzowicach

2. Dwór w Domaninie z przełomu XIX i XX w.

3. Odpustowy kościół w Półku koło Bralina z 1711 r.

4. Karczma dworska w Mielęcynie z pierwszej połowy XIX w. Czy czeka ją los tutejszego dworu z 1786 r., rozebranego kilka lat temu do fundamentów? (wszystkie zdjęcia: K. Guttmejer)

wenturyzacji, jak np. w wypadku znanego drewnianego kościoła odpustowego w Półku koło Bralina. Wykonano też około 1050 zdjęć fotograficznych.

Znaczenie obozu jest wielorakie. Przede wszystkim przeprowadzona została kompletna ewidencja zabytków architektury i budownictwa na terenie dawnego powiatu Kępno, który należał do najmniej rozpoznanych rejonów obecnego województwa

kaliskiego. Rozpoznano i zinventaryzowano wiele mało znanych i nie znanych dotychczas obiektów, głównie z XIX i pierwszej ćwierci XX w., np. interesujący zespół dworsko-folwarczny w Mikořynie, ciekawe osadnicze budownictwo czeskie we wsi Czermin czy też interesującą grupę kościołów protestanckich z końca XIX w. Bardzo istotne jest też przeszkolenie grupy dwunastu studentów, którzy obecnie już

sami mogą wypełniać karty ewidencyjne w sposób określony przez instrukcję. Jest to tym ważniejsze, że cały czas istnieją kłopoty ze znalezieniem chętnych i kompetentnych wykonawców kart ewidencyjnych. Ten kolejny obóz potwierdził celowość organizacji podobnych akcji na terenie całej Polski, zwłaszcza w nowo powstałych województwach.

Karol Guttmejer

DZIAŁALNOŚĆ POLSKICH KONSERWATORÓW W CZARNOGÓRZE

Od września do grudnia 1979 r. przebywała na terenie Czarnogóry (Jugosławia) polska ekipa konserwatorska z PP Pracowni Konserwacji Zabytków¹. Zgodnie z po-

¹ Skład ekipy polskiej: mgr inż. Kazimierz Żuk (Poznań) — kierownik, mgr inż. Leon Bućko (Szczecin), mgr inż. Tomasz Celewicz (Gdańsk), inż. Jerzy Chołuj (Gdańsk), Jerzy Doraczek (Kraków), mgr inż. Bolesław Łucki (Szczecin), mgr Karol Majewski (Lublin), mgr Krzysztof Nowiński (Warszawa), mgr Jacek Radołowicz (Kraków), tech. Zbigniew Smoliński (Szczecin), mgr inż. Krystyna Stankiewicz (Gdańsk), mgr Eugeniusz Wilczyk (Kraków).

przednimi ustaleniami pomiędzy stronami jugosłowiańską i polską², konserwatorzy z PKZ przeprowadzili wstępne rozeznanie zniszczonych trzęsieniem ziemi (kwie-

² L. Krzyżanowski, *Zabytki architektury w Czarnogórze po trzęsieniu ziemi*, „Ochrona Zabytków”, nr 4, 1979, s. 307—311.

cień—maj 1979 r.) zabytkowych ośrodków miejskich i pojedynczych obiektów, a także pod kątem archeologicznym i malarstwa ściennego. Wykonane zostało studium historyczne i plansza przedstawiająca historyczno-kulturalny rozwój Dobroty, przedmieścia Kotoru (mgr K. Majewski).

1. Dobrota, polscy konserwatorzy pobierają próbki zaprawy ze zniszczonego muru

2. Budwa, polscy konserwatorzy zwiedzają zniszczone miasto (zdjęcia: K. Nowiński)